

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра психології розвитку

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психотерапія дітей та підлітків

Освітня програма «Клінічна психологія»

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2021р.

м. Івано-Франківськ – 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психотерапія дітей та підлітків
Освітня програма	Клінічна психологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	Психологія
Галузь знань	
Освітній рівень	(бакалавр)
Статус дисципліни	(вибіркова)
Курс / семестр	4 /7
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 58 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

полягають у засвоєнні філософсько-епістемологічних, загально-теоретичних основ і організаційно-методичних засад сучасної дитячої психотерапії, принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набутті належної психотерапевтичної ерудиції і виробленні базових терапевтичних умінь і навичок; формуванні професійно значущих якостей особистості, фахової культури і етики дитячого психотерапевта.

Компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати психотерапевтичні знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної царини психотерапії дітей і підлітків та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій з метою самоосвіти і дистанційного надання психологічних послуг .

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення у виборі пріоритетного завдання, напряму, методу й психотерапевтичної допомоги клієнту.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) щодо причин появи патологічного симптому, синдрому, комплексу та засобів надання психотерапевтичної допомоги дітям та підліткам.

ЗК11. Здатність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; ставитися з повагою до мультикультурності та різноманітності; застосовувати у роботі з дітьми та підлітками гендерно- й культурно-орієнтовані психотерапевтичні практики.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом дитячої психотерапії.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту населення.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання: зміст основних понять і концепцій психосоціального розвитку особистості; зміст (феноменологічні прояви і причини) особистісної проблеми чи психічного розладу у термінах певної психотерапевтичної теорії.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань: теоретико-методологічні засади уявлень про природу людини, структуру особистості і критерії психічного здоров'я, прийняті відповідним психотерапевтичним напрямом; критерії визначення нормальної і патологічної ліній розвитку.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань: знаходження наукових джерел і персональних носіїв передових психотерапевтичних ідей і психокорекційного досвіду; підвищення психотерапевтичної компетентності – теоретичної і практичної.

ПР4. *Обґрунтовувати власну позицію*, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел: зміст, межі та принципи застосування відповідного виду і методу психотерапії; логіку терапевтичного процесу, обґрунтованість і доцільність застосування певних терапевтичних технік, компенсаторні можливості розвивальних психотехнік.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги, усвідомлювати терапевтичні функції тих чи тих психотехнічних процедур.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника: показувати можливості та обмеження при роботі у відповідному напрямі психотерапії; обґрунтовувати спрямованість і терапевтичні функції тих чи тих психотехнічних процедур.

ПР11. Складати та реалізовувати план психотерапевтичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій; володіти базовими психотехнологіями терапевтичного і розвивально-корекційного впливу; встановлювати зв'язки між певною теорією особистості і релевантною їй психотерапевтичною практикою, переваги і обмеження відповідного психотерапевтичного напрямку.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності: порівнювати чужий і власний терапевтичний досвід з урахуванням прийнятих у даній психотерапевтичній парадигмі критеріїв ефективності та норм психічного здоров'я, світоглядної спрямованості терапевтичного мислення і професійної мотивації психотерапевта, рівня обізнаності студентів у галузі вікової, культурно- і гендерно зумовленої психотерапії, сформованості професійних інтересів.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку: синтезувати методи, процедури і психотехніки, запозичені з різних терапевтичних шкіл задля досягнення бажаного психотерапевтичного ефекту, адекватну психологічній проблемі стратегію психотерапевтичної допомоги клієнту з опорою на релевантну концепцію особистості.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога: добровільності, конфіденційності, розподіленої відповідальності, безоцінного прийняття, емпатії, шанування гідності тощо.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності: застосовувати теоретичні конструкти з метою інтерпретації повсякденної реальності клієнта; послуговуватися релевантними суб'єктивному досвіду клієнта концептуальною моделлю психотерапевтичної допомоги; пристосовувати поняттєво-термінологічний тезаурус навчальної дисципліни для ідентифікації певної психологічної проблеми особистості; підбирати комплекс відповідних психотехнік для її успішного розв'язання.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Культурно-історичні умови розвитку та організаційно-деонтологічні засади психотерапії дітей та підлітків	Розуміти сутність зв'язку психотерапії дітей і підлітків з психологією розвитку і патопсихологією, психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань: теоретико-методологічні засади уявлень про природу людини, структуру особистості і критерії психічного здоров'я в дитячому та підлітковому віці, прийняті відповідним психотерапевтичним напрямом; критерії визначення нормальної і патологічної лінії розвитку. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога: добровільності, конфіденційності, розподіленої відповідальності, безоцінного прийняття, емпатії, шанування гідності тощо.	Тести, запитання для самоконтролю, рохдумів, дискусії, кейси
2.	Психодинамічна традиція в дитячій психотерапії	Знати основні концепти динамічної дитячої психотерапії та особливості застосування дитячого психоаналізу. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел: зміст, межі та принципи застосування відповідного виду і методу дитячої та підліткової психотерапії; логіку терапевтичного процесу, обґрунтованість і	

		доцільність застосування певних терапевтичних технік, компенсаторні можливості розвивальних психотехнік.	
3	Когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії дітей і підлітків	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань: знаходження наукових джерел і персональних носіїв передових психотерапевтичних ідей і психокорекційного досвіду; підвищення психотерапевтичної компетентності – теоретичної і практичної. Знати особливості застосування когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) у роботі з дітьми та підлітками.	
4.	Екзистенційно-феноменологічна орієнтація психотерапії дітей і підлітків	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання: зміст основних понять і концепцій психосоціального розвитку підростаючої особистості; зміст (феноменологічні прояви і причини) особистісної проблеми чи психічного розладу у термінах певної психотерапевтичної теорії.	
5.	Особливості дитячої психотерапії	Складати та реалізовувати план психотерапевтичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій; володіти базовими психотехнологіями терапевтичного і розвивально-корекційного впливу; встановлювати зв'язки між певною теорією особистості і релевантною їй психотерапевтичною практикою, переваги і обмеження відповідного психотерапевтичного напрямку. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку: синтезувати методи, процедури і психотехніки, запозичені з різних терапевтичних шкіл задля досягнення бажаного психотерапевтичного ефекту, адекватну психологічній проблемі стратегію психотерапевтичної допомоги клієнту з опорою на релевантну концепцію особистості.	
6.	Психотерапія підлітків та робота з сім'ями.	Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо)	

	<p>психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги підліткам, усвідомлювати терапевтичні функції тих чи тих психотехнічних процедур.</p> <p>Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності: порівнювати чужий і власний терапевтичний досвід з урахуванням прийнятих у даній психотерапевтичній парадигмі критеріїв ефективності та норм психічного здоров'я, світоглядної спрямованості терапевтичного мислення і професійної мотивації психотерапевта, рівня обізнаності студентів у галузі дитячої та підліткової, культурно- і гендерно зумовленої психотерапії, сформованості професійних інтересів.</p>	
--	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	8
Семінарське заняття	20
Самостійна робота	24
Індивідуальне завдання	8
Контрольна робота	10
Експрес-тестування	30
Залік	100
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1		1		1		1		1		1		1		1			8
Семінарські з-тя		4		4		4		4		4								20
Експрес-тестування												30						30
Контрольна робота																	10	10
Самостійна р-та														24				24
Індивідуальні завдання																8		8
Залік																		100
Всього за тиж-нь	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	30	1	24	1	8	10	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, використання цифрових систем управління навчанням – D-learn; використання онлайн навчального контенту – Google Meet, Cisco Webex Meetings, Zoom, Microsoft Teams, YouTube та сучасного інструменту для створення цифрового навчального контенту Microsoft PowerPoint.
-----------------------------------	--

Література:

1. Мушкевич М. І., Чагарна С.Є. Основи психотерапії : навч. посіб / за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/153588416.pdf>
2. Вестбрук Д., Кеннергі Г., Кірк Дж. Вступ в когнітивно-поведінкову терапію : підручник. Львів, 2014. 410 с. https://i-cbt.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/KPT-TEXT-1_2-PART.pdf
3. Психотерапія з психокорекційною роботою. Навчально-методичний посібник. / Автор-упорядник Михальченко Н.В. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. 236 с.
<http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/214/1/.pdf>
4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
5. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2016. 304 с. <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/9286/>
6. Паркулаб О.Г. *Екзистенційний підхід до психологічної профілактики і корекції дитячої агресивності* / Аксіопсихологія людської деструктивності: від анатомії до профілактики : монографія / за заг. ред. З.С. Карпенко / ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Прикарп. нац. ун-т ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ, 2016. Розд. 6. С. 172-192.
7. Mazur, Piotr; Kondur, Oksana; Budnyk, Olena; Nikolaesku, Inna; Parkulab, Oksana; Lazarovych, Nadiia y Grebeniuk, Nataliya. Artistic and aesthetic preferences of adolescents in Ukraine and Poland. Revista Inclusiones Vol: 7 num Especial (2020): 593-607. (WoS).

7. Контактна інформація

Кафедра	Назва, адреса, кабінет, телефон, сайт, електронна адреса Кафедра психології розвитку, 518 каб., тел. 596 136, https://kpr.pnu.edu.ua/ , kpr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Паркулаб Оксана Григорівна
Контактна інформація викладача	Електронна адреса oksana.parkulab@pnu.edu.ua oksparkulab@ukr.net

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<ul style="list-style-type: none">➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора від 26 листопада 2020 р. № 799; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212)», до підсумкового контрольного випробування допускаються студенти, що прослухали лекційний курс, взяли участь у практичних заняттях, виконали всі письмові завдання (експрес-тестування, творче завдання, реферат чи презентацію) та написали контрольну (модульну) роботу.</p> <p>У разі відсутності студента з поважних причин при написанні контрольної (модульної) роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи. При неявці студента у зазначений термін без поважних причин кількість балів з модуля дорівнює «0» (нуль).</p> <p>Допускається, як виняток, з дозволу завідувача кафедри одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з курсу (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних занять тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p> <p>Підсумковий контроль знань здійснюється на останньому практичному занятті. Залік передбачає підсумкове оцінювання (у стобальній шкалі) й визначається як сума оцінок за поточний контроль знань та результатів складання змістового модуля.</p> <p>ПОЛОЖЕННЯ про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS від 2 лютого 2016 р. № 18; із внесеними</p>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Оцінка за виконане завдання знижується на один бал
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - покликання: https://nmv.pnu.edu.ua .
Додаткові бали	Додаткові бали присуджуються: за участь у науково-дослідній роботі (підготовка публікацій і виступ на конференції – по 5 балів). Згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора від 26 листопада 2020 р. № 799; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/ Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra

Викладач Паркулаб Оксана Григорівна